

DISSERTATIO

Reverendi Patris Claudii Du Molinet Congregationis Gallicanae Canonici Regularis, habita in Comitibus Generalibus anno 1672. Parisiis in Regali Abbatia ad S. Genovefam, cujus supra fol. 405. mentio facta, in qua idea primi Spiritus Ordinis Canonorum Regularium Sancti Augustini proponitur.

POSTquam seridè perpendi, quisnam *Ordinis Canonorum Regularium Spiritus* esset, atque materiam istam diu discussi, videbatur mihi, quod, cum *hic ordo* sæculorum plurimorum, quibus perduravit, spatio plures mutationes, ac differentes status subiverit, dici quoque possit, quod non eandem semper viam tenuerit, neque eodem spiritu ductus fuerit: Verùm quemadmodum *Canonici Regulares simplicium Canonorum*, qui eos præcesserant, statui plus, quàm nomen adjunxerunt; ita pariter Spiritus, quo ducebantur, singulares eisdem conceptus inspiravit, & semitas à suorum antecessorum diversas eos amplecti fecit. Advertitur nihilominus, quod tam antiqui illi *Canonici*, quàm *Regulares* spiritum duplicem habuerint, qualem scilicet Elifæus à suo Magistro, ceu quoddam amicitia pignus, & in suæ fidelitatis præmium desideraverat.

Ca-

Canonici, qui observantias disciplinæ Canonicae, sæculo octavo ad finem vergente, reassumere cœperunt, ab inordinato videlicet atque irregulari vivendi genere, in quod prolapsi erant, emersuri, ut certam vivendi normam haberent, sese ad vitam activam ac completivam applicarunt, hoc pacto perfectius propriae proximorumque salutis operam navaturi, id quod proprie ad ipsorum ordinem spectat. Atque duplici isthoc Spiritu S. Rigobertus Archiepiscopus Rhemensis se vestivit, eumque Canonici suæ Cathedralis inspiravit, quos etiam circa annum 750. reassumere fecit vitam communem, aliasque Canonicas observantias, à quibus recesserant, uti videre est in ejus vitâ cap. 2. n. 9. sub his verbis: *Erat quippe, ut Canonica dogmatizat institutio, exteriorum occupatione, internorum curam non minuens, exteriorum providentiam internorum sollicitudine non reliquens.* Notat optimè Vir sanctus, Spiritum internum cum externo, & vitam activam cum contemplativâ, veluti *Canonica institutio* docet, conjungere, ut occupationes externæ ejus interna exercitia nullo modo diminuerent: nec ingens illa ad res spirituales applicatio ullo modo impedimento erat negotiis externis: Adjungit deinde rationem, asserens, *ne aut exterioribus deditus ab intimis aliquando corrueret, aut solis interioribus occupatus, quæ foris debebat proximis, non im-*

pen-

penderet. Supponit itaque, *Canonicum* duplicem habere obligationem, ut suo ritè muneri satisficiat, imprimis, ut Orationi aut Meditationi vacet, deinde ut proximorum etiâ curam habeat, occupando se in functionibus, quæ Sacramentorû administrationem respiciunt, ac Dei Verbi prædicationem. Quapropter si *Canonici* tales perfectè esse velint, vitam activam & contemplationem conjungere debent; ne scilicet nimium se exteriùs occupando, spiritum internum, quo omnia eorum opera sanctificari decet, amittant: vel interiori spiritui nimium addicti, proximo se communicare negligent, cui tanquam Clerici & membra Hierarchiæ Ecclesiasticæ spiritualiter assistere debent.

S. P. Augustinus, qui perfectissimam Ordinis ac Spiritûs Clericorum & Canonicorum notitiam habuit, satis clarè explicat, lib. 19. de *Civit. Dei* cap. 19. quod *hic spiritus in hac duplici vitâ contemplativa & activa* consistat. Nam posteaquam egit de obligatione illorum, qui functionibus Ecclesiasticis etiam eminentioribus se impendunt, postquam locutus fuit de secessu & quiete eorum internâ, ut sibi ipsis vacent, rem hanc hisce verbis concludit: *Quomobrem otium Sanctum quarit charitas veritatis: negotium justum suscipit necessitas charitatis, quam sarcinam, si nullus imponit, percipiendam atque intendendam vacandum est veritati: si autem*
ivi.

imponitur, suscipienda est propter charitatis necessitatem: sed nec veritatis delectatio deserenda est, ne subtrahatur illa suavitas, & opprimat ista necessitas. Ex quibus verbis clarum fit, quoniam verus sit *Canonicorum Spiritus*, qui videlicet consistit in *vitâ mixta*, & ex utrisque *Marthæ & Mariæ negotiis* conflatur, *actione scilicet & contemplatione*. Et certè dubium esse non potest, quin antiquis illis sæculis Canonici intra Monasteriorum septa fuerint inclusi, ut ibidem discerent, non plorare, sed orare ad hoc, ut ibi sibi ipsis vacarent, & virtuti fundamentum ponerent, antequam foras progredierentur ad alios sanctificandos, quando nimirum ritè ad id muneris vocantur. Meminisse nihilominus eos semper oportet, eâ cum cautelâ huic muneri se adaptare, ut facilè intra seipsos reverti queant, & in orationis quiete reparare vires, quæ in actionis negotio amittuntur.

Quod concernit *Spiritum Ordinis Canonicorum Regularium*, qui legitimi sunt antiquorum illorum Canonorum Successores, existimo paucula illa verba, quæ in Epistola I. S. Pauli ad Tim. c. 6. v. 6. leguntur: *Magnus questus pietas cum sufficientiâ*, eundem perquam optimè exprimere, siquidem is optimo jure in duabus hisce virtutibus stabiliri potest, in solidâ videlicet pietate, nec non mediocritate quâdam atque sufficientia rerum ad vitam necessarium, quæ

quæ verè est ingens thesaurus, & lucrum quoddam satis considerabile, *Magnum quasi pietas cum sufficiendâ*, pietate quidem pro animæ nutrimento serviente, & hâc honestâ mediocritate pro corporis sustentatione, ut adco homini duabus ex partibus composito, hoc modo suppeditur, quidquid legitimè desiderare potest.

Cùm virtus duabus extermitatibus ceu quibusdam septa limitibus in medio consistat, dici quoque potest, felicitatem & quietem humanæ conditionis certâ quadam vitæ mediocritate circumscribi, quæ nec abundet nimium, nec indigeat plurimum. Horatius Pindarum secutus, quanti media hæc via facienda sit ostensurus, eam *auream* esse pronuntiat, *Auream quisquis mediocritatem diligit*. Et Regius Vates sapientissimorum, qui unquam extitère, regum unus, hanc ipsam ceu donum reliquorum omnium pretiosissimum contentis à Deo precibus efflagitat; Divitias & paupertatem ne dederis mihi, siquidem hæc conditio à turbis & inquietudinibus, quæ plerùmque divitias & paupertatem consequuntur, planè libera & immunis est.

Istud enimverò non solum apud varios secularium status, sed inter Ecclesiasticos etiamprehenditur, quorum nonnulli bonis ac divitiis abundant, veluti quidam Beneficarii, qui proventus Ecclesiæ non alteri usui impendunt, quàm

Molineti
er charitatis no
Ratio deserenda
opprimat ista
atum fit, quis
isus, qui videli
x utrisque Mar.
actione filio
tum esse non po
Canonici intra
clui, ut ibidem
e ad hoc, ut ibi
damentum po
reant ad alios
tute ad id mu
philominus eos
hinc moneri se
reverti quanto
ites, quæ in ali
rdini Canonico
sunt antiquo
cellores, existo
titola I. S. Pat.
Magnum quæsi
petquam qui
timo iure in tra
potest, in soliti
educare quidam
ritum mscellatio

quàm ut avaritiæ satisfaciunt, luxum foveant, quinimò per sepe vitiis ac sceleribus alimentum sufficient: licet tales quoad speciem felices appareant, certissimum nihilominus est, nullâ eos tranquillitate frui posse, quòd pietate careant; nunquam illis aculei conscientiæ desunt, quibus ipsis immergi voluptatibus, continuè fodicantur; nihil aliud in seipsis quàm perennes objurgationes audiunt, quòd vitam statui suo minimè conformem agant, mortis etiam atque divini iudicii metu percelluntur, ut fateri teneantur, nullam ibi pacem esse, ubi pietas exulat. *Non est pax impiis. Isa. c. 48. v. 22.*

Aliud hominum in Ecclesiâ genus est priori è diametro oppositum: profitentur isti sublimem pietatem, nec alteri rei operosiùs dant operam, quàm huic in praxin deducendæ; ita à bonis terrestribus abstracti vivunt, ut quidquam nec in communi nec privatim possideant. Vocantur isti *Religiosi Mendicantes*, qui voluntariam paupertatem spontè sunt amplexi, ut magis à mundo abalienati, Deo arctiùs uniantur. Verùm status iste, etsi planè sanctissimus, non tamen labore ac sollicitudine vacat; cura quarrendi res ad vitæ sustentationem necessarias, nec quicquam inquietudine immunis est: nemo alteri onerosus est & importunus, quin confusio qualis tandem interveniat, & corpus penuriâ laborans, frequenter spiritus fervorem disturber.

Ter-

Tertia verò classis hominum viam mediam tenens, profusionem primorum, & indigentiam posteriorum declinat, & à perturbationibus atque incommodis, quæ illas consequuntur, salutem præstat. Eam autem constituunt Religiosi vectigalibus annuis dotati, qui solidam pietatem cum sufficientia rerum ad vitam necessariorum conjungentes, illum utique thesaurum inveniunt, quem S. Paulus tanti æstimat: *Questus magnus pietas cum sufficientia*: pietas & sufficientia felicissima *Canonicorum Regularium* fors est, quorum *Spiritus* ab hac mediocritate nunquam deflectens, medium semper duos inter prædictos status tenuit; nam si primi bonis abundant, posteriores autem iis carent, *Canonici Regulares* eorundem sufficientia gaudent.

Si priores in luxu versantur, ac purpura & serico induuntur, ac posteriores crassâ à lana tunica paleaque contenti sunt; *Canonicos Regulares* necesse est vestiri honestè, ita ut vel nimio habitus splendore, vel nimia ejus immunditiâ nullius offendant aspectum. Si priores lautas mensas, oblectamenta, aliasque vitæ delicias appetunt, posteriores è contrario in ediam, austeritatem & pœnitentiam sectantur; quemadmodum *Canonici Regulares* de priorum molitie sibi cavere debent, sic etiam ad posteriorum rigorem neutiquam obstringuntur: semper nimirum secundum *Spiritus Ordinis sui* vivere censebuntur,

tur, si simul cum justa mediocritate solidam
conjungant pietatem. *Pietas cum sufficientia.*

Pietate, quæ disponit, animatque primaria
Canonicorum Regularium munera, nihil firmitus
est, eorum siquidem ordo, qui est Hierarchicus,
cùm ad duas in Ecclesia functiones planè sanctas
& divinas destinatur, ad persolvendum imprimis
solemni ritu divinum in choro Officium,
deinde ad Sacramenta aliis administranda, Deique
verbum disseminandum, fieri nequit, ut
condignè sine pietatis adminiculo satisfaciant,
nam absque ea Cantus noster aërem duntaxat
verberabit; ceremoniæ, quas obimus, haud aliud
præ se ferent, quàm invenustam fictamque oris
compositionem, & cultus, quem supremæ Majestati
exhibere volumus, omni fructu, meritoque carebit.

Quod ad Sacramentorum administrationem,
Dei verbi disseminationem, & curam salutis animarum
spectat, manifestum est, neminem dare posse,
quod ipse non habeat, & Pastorem obligatum,
ut aliis pietatem & sanctitatem instillet, id præstiturum
nunquam, si non prior ipse sit eadem repletus,
de plenitudine non de penuriam largientes; & consequenter,
si teste D. Paulo Apostolo I. Tim. 4. *Pietas ad omnia utilis est,*
hæc singulariter *Canonicis Regularibus* necessaria
erit, ut condignè muneris sui obligationi satisfaciant,
Sed, si spiritus Ordinis nostri

qua

quatenus hominem internum gubernat, in pietate consistit, dici quoque potest, quod *Canonicus Regularis* quoad externam apparentiam mediocritate regatur. *S. Augustinus* Legislator noster primus tam in vitâ quàm in Regulis suis viam nobis sternit; ita certè de eo *Possidonius* loquitur: *Iste Beatus mediu[m] tenebat, neque in dexteram neque in sinistram declinans, vestes ejus, calceamenta, & lectualia ex moderato & competenti habitu erant, nec nitida nimium, nec abjecta plurimum.* In Regula verò sua *Vir sanctus* eandem mediocritatem in habitu nobis commendat, dicens: *Non sit notabilis habitus vester:* Mirandum itaque non est, si *Canonici Regulares* sæculo duodecimo, quo *Ordo Canonicus* renascebatur, & novo quodam rigore induebatur, acceptata *S. Augustini* Regulâ, ipsius quoque spiritum in hac mediocritate omnibus in rebus, quas commendavit, ac ipso opere præstitit, subsecuti sint.

In consultationem advocare possum duos eximii nominis, istius ævi viros, qui simul clarissima *Ordinis nostri in Francia* fuere sidera, *Stephanum* nimirum *Tornacensem*, *S. Genovefæ* Abbatem, & *Petrum Comestorem* ad *S. Victoris Parisiis* Religiosum, qui eò aptiores erunt ad nos hac in re instruendos, quod ipsimet primos inter de hujus illustris *Reformationis, sæculo duodecimo in Ordinem* inducitur, *Spiritus*

participarint: uterque nos docebit, eundem justam quandam rerum omnium mediocritatem ab utroque excessu alienissimam amplexum fuisse.

Stephanus Tornacensis cuidam Priori Canonicorum Regularium, qui vitæ solitariae stimulatulus desiderio, posteaquam non sine magno virtutis exemplo triginta & amplius annis in communitate vixisset, in eremum in medio cujusdam sylvæ sitam sese abdiderat, scribens illi insinuat, quod tametsi in animo non habeat hoc austerum juxta & operosum vitæ genus ipsi dissuadere, si nihilominus, antequàm illud complecteretur, se consuluisse, nunquam consilium suum daturus fuisset ad illud suscipiendum; *sufficiebat, sunt verba Stephani, tibi mediocritas Augustini.*

Petrus Comestor ex Trecensi Canonico, Regularem Canonicum ad S. Victoris Parisiis sacculo duodecimo professus, clariùs adhuc in quodam sermone loquitur ad suos Confratres in ipsa *S. P. Augustini* festivitate habito (reperitur impressus inter sermones Petri Blessensis) volens enim tractare de hac rerum temporalium sufficientia, utpote *spiritui ac Regula sancti eorundem Patris* conformi, illud Prov. 25. v. 16. pro argumento assumpsit: *Mel invenisti, comede, quod sufficit.* Cùm illis ostendisset, quod essent fundati juxta praxin vitæ communis ab Aposto-

lis

his observatæ, subjungit, cui Pater Augustinus quasdam supererogationes de mediocritate vivendi adjunxit, quæ debeat esse regula omnium eorundem actionum; subintelligit autem Regulam S. Augustini. Prosequens deinde sermonem, magnum hunc Doctorem *Canonicum Regularem* ad instruendum alloquentem ita introducit; *Ait Augustinus ad Canonicum, mel invenisti, id est, vita mediocritatem, quam auream appellat Philosophus; Character enim Ordinis tui mediocritas in victu, vestitu, habitu, incessu, tonsura, in psallendo & hujusmodi: superfluitas talium superponit intemperantiam, nimia austeritas quandoque parit impatientiam.*

Ex his considera suavitatem mediocritatis in tribus, quod sit *sufficiens, quæta, secura*. Monstrare deinde pergit vim ac virtutem trium istorum effectuum mediocritatis, quæ proin absque controversia *proprius character ac spiritus Canonicorum Regularium* est. *Character Ordinis tui mediocritas*. Hoc principio, quod stabilire conatus sum, posito, arbitror ex eo quatuor sequelas deduci posse.

Prima est, neminem imaginari sibi debere, *Canonicos Regulares*, etsi vitam communem, atque ab ea paupertate ac austeritate, quæ in aliis Ordinibus observantur, exemptam ducere videantur, non admodum esse religiosos, aut ab ardua Regulæ observantiâ relaxatos esse: sequitur

E c 3

præ-

præterea eos non adeo benè *spiritum Ordinis* apprehendisse, qui *Congregationes Canonicorum Regularium* instituerunt, qui à carnibus & hinc abstinere, miserè vestiuntur, nudipedes incedunt, foccis duntaxat ex ligno utentes, quales sunt reformati *Canonici Regulares S. Georgii de Alega* in Italia & Sicilia.

Secunda est, tametsi *Canonici Regulares* ab suâ Regulâ nequicquam obligentur ad hanc externam paupertatem & corporis austeritatem reapse exercendam, eos tamen nequicquam carpandos, quin potiùs laudandos esse, qui divino instinctu permoti, sponte hæc pœnitentiæ exercitia arripiunt ceu media ad majorem perfectionem deveniendi, sequentes scilicet permissionem & consilium ipsiusmet *S. P. Augustini* dicentis: *Carnem vestram domate jejuniis & abstinentia esca & potûs, quantum valetudo permittit.*

Tertia est, etsi *Canonici Regulares* non ad arctam illam paupertatem obstringantur, quæ in Religiosis aliis notatur, eos sollicitè sibi cavere debere, ne nimia laxitate excedant, nihil pretiosi, superflui, vel nimium curiosi in vestitu, suppellectile, mensâ, aliisque rebus omnibus, usui suo accommodatis, habeant, quod sagaciorum possit oculos offendere, suique status modestiam violare, ne fiat, quod cujusquam offendant aspectum, sed vestram deceat sanctitatem,

at-

atque ne id exprobrationis loco cogantur audire: *sufficiebat tibi mediocritas* Augustini.

Quarta demum est, quamvis *Canonicorum Regularium* vita sit communis, eorum nihilominus pietatem haud communem esse debere, quod ea *principalem Spiritus Ordinis illorum* partem constituat: hæc quemadmodum *ad omnia utilis est*, sic etiam omnia eorum opera animare debet: pretiosum illud *hæc* est unguentum, quod super omnes ad ministerium Ecclesiasticum cum Aarone vocatos à capite ad oram usque vestimenti descendere debet, hoc est, omnes eorum actiones à maximis ad minimas usque hoc balsamo perfundi necesse est. Resplendeat itaque *pietas* ista in officiorum divinorum celebratione, in exacta cæremoniarum observatione, in puritate & ornatu Altarium & templorum, hac sola instigati suggestum conscendant, ex eodem Verbum Dei annuntiaturi; procul hinc omnis vanitas & ostentatio faccessat, hac sola ad acceptanda beneficia moveantur, ut proximorum salutem & sanctitatem procurent; nullo autem modo desiderio libertatis & propriæ commoditatis in eadem se intromittant, scilicet ne eorum in censum veniant, qui foris sepulchra dealbata apparent, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, spiritu, quo animentur, privatis.